

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VALSTYBĖS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS IR ĮVAIKINIMO TARNYBOS PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS VILNIAUS MIESTO VAIKO TEISIŲ APSAUGOS SKYRIŲ

2023-08-01 Nr. 4D-2023/1-474

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2023 m. gegužės 5 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) Vilniaus m. vaiko teisių apsaugos skyriaus (toliau – Skyrius) pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant galimai klaidingą informaciją apie Pareiškėjo nepilnametės dukros buvimo vietą, todėl Pareiškėjas abejoja, ar Tarnyba tinkamai sprendžia (vertina) aplinkos saugumo vaikui klausimus.

2. Pareiškėjas skunde, adresuotame ir Tarnybai, pažymėdamas, kad jo netenkina Skyriaus atsakymas (2023-04-28 raštas Nr.1SD-4547 „Dėl Jūsų 223-3-30 skundo dėl vaiko buvimo vietos ir saugios vaikui aplinkos“; toliau citatose ir tekste – Atsakymas), be kita ko, nurodo:

„Mano nepilnametė dukra A. V. pagal Skyriaus sprendimą nuo 2022 m. gruodžio mėnesio gyvena pas senelius [...], adresu <...>, Vilnius“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

„Kiek man žinoma šio namo adresu <...>[toliau citatose ir tekste – ir Namas], Vilnius, statybos neužbaigtos, jis neįregistruotas VĮ Registrų centras, nežinoma kam jis priklauso.“

„Prašau visapusiškai, objektyviai įvertinti ar mano dukra pagrįstai buvo apgyvendinta (neegzistuojančiame name, neįregistruotam Registrų centre ir netinkamam gyventi priešgaisrinio saugumo požiūriu bei dėl vandens kokybės) pas senelius adresu <...> (galimai <...>) Vilnius.“

3. Seimo kontrolierė 2023-05-11 raštu Nr. 4D-2023/1-474/3D-1078 pranešė Pareiškėjui, kad teisės į gerą viešąjį administravimą aspektu nagrinės tik skundo dalį, kurioje „[...] keliamas klausimas dėl galimai neteisingo adreso (<...>, Vilnius), nurodomo Atsakyme (sprendime). Šis adresas nurodomas ir Vaiko situacijos vertinimo anketoje, kuri pridedama prie Atsakymo.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Iš kartu su skundu pateiktų dokumentų nustatyta:

4.1. Skyriaus 2023-04-28 Atsakyme, be kita ko, pažymėta:

„[...] reaguodamas į Jūsų skunde Nr. 1PR-160 pakartotinai nurodomas aplinkybes dėl Namo būklės ir išsakomas abejones dėl vaiko saugumo jame, Skyrius atliko A., laikinai prižiūrimos senelių, situacijos vertinimą, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo (toliau – VTAPI) 36 straipsniu bei vaikų situaciją įvertino remiantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintu Vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu 2019-12-30 ministro įsakymu Nr. A1-803 (toliau – Aprašas). Vaiko situacijos vertinimo metu Skyriaus atstovas pakartotinai apsilankė Name ir konstatavo, kad mergaitė pas senelius gyvena tvarkingame,

švariame name, turi atskirą kambarį; jokių laidų ar vaikui netinkamų sąlygų specialistai nerado. [...] 2023-03-13 elektroniniu paštu Jums buvo įteiktas Skyriaus Vilniaus miesto apylinkės teismui pateiktas 2023-03-13 prašymas Nr. 1SD-2693 „Dėl teismo leidimo paimti vaiką iš jo tėvų išdavimo“ su priedais [...], tai gi dar kartą gavote išsamius paaiškinimus dėl Skyriaus atliktų veiksmų bei priimtų sprendimų ir visus su Jūsų dukters paėmimu iš šeimos ir apgyvendinimu pas senelius, ginčo Name, susijusius dokumentus, kuriais vadovaujantis Jums žinoma apie tai, kada, „kur, pas ką, kokių adresu, kokiomis aplinkybėmis, sąlygomis gyvena Jūsų dukra, ar ji gyvena [...] <...>, Vilniuje“. [...] darome pagrįstą išvadą, kad Jums buvo pateikta ir yra žinoma visa informacija apie tai, kur Skyriaus sprendimu yra apgyvendinta A., bei tai patvirtinantys dokumentai. Aptariamuose dokumentuose, pavyzdžiui 2022-12-30 Vaiko situacijos vertinimo anketoje Nr. 1VSV-4336, taip pat 2023-03-07 Vaiko situacijos vertinimo anketoje Nr. 1VSV-1326 yra nurodyta, kad senelių namuose švaru ir tvarkinga, o Jūsų dukrai ten skirtas atskiras kambarys. Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad nepaisant senelių Namų pastatymo aplinkybių ir / ar neaiškumų dėl pastato adreso, Jūs savo Skunde pats nurodote, kad Name esate ne kartą buvęs, todėl Skyrius daro išvadą, kad faktiškai Jums žinoma, jog Namas egzistuoja bei kaip ir kur jį rasti. Visuma nurodytų aplinkybių patvirtina, kad, priešingai nei nurodote savo Skunde, Jums yra žinoma kur, pas ką, kokiomis aplinkybėmis, gyvena Jūsų dukra, taip pat ir tai, kad ji gyvena pas senelius [...].“

4.2. Skyriaus 2023-03-13 surašytoje Vaiko situacijos vertinimo anketoje (Nr. 1VSV-1394), be kita ko, nurodyta:

„3. Vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos adresas ir vaiko buvimo vietos vaiko situacijos vertinimo metu adresas [...]: Nuo 2023-03-02 (1VLA-213) pas senelę I. J., gyv. <...>, Vilniuje.“

5. Seimo kontrolierė, atsižvelgusi į pirmiau nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Skyrių prašydama pateikti motyvuotus paaiškinimus (įvertinus tai, kad „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški“ – Lietuvos Respublikos vyriausiojo administracinio teismo 2007-11-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵-990/2007): kodėl Skyrius, teigdamas, kad yra „neaiškumų dėl pastato adreso“ (pažymos 4.1 papunktis), šių neaiškumų galimai neišsiaiškino; kokių teisiniu pagrindu Skyriaus dokumentuose nurodomas Namų, kuriame apgyvendinta Pareiškėjo dukra, adresas <...>, Vilnius; ar Namas yra įregistruotas VĮ Registrų centre, kokių adresu; ar Namų, kuriame apgyvendinta Pareiškėjo dukra, adresas gali būti <...>, Vilnius (jei taip, paaiškinti, kodėl nurodytas adresas yra <...>, Vilnius) ir kt.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Iš Skyriaus Seimo kontrolieri pateiktos informacijos, paaiškinimų bei dokumentų nustatyta:

6.1. „Skyriaus vyriausioji specialistė I. K. surašė tarnybinį pranešimą, kuriame paaiškino, kad rengdama Pareiškėjui Atsakymą rėmėsi rašytine Skyriaus dokumentų valdymo sistemoje esančia medžiaga, taip pat, pasitikrino Socialinės paramos informacinėje sistemoje (toliau – SPIS) esančius duomenis, ir susipažinusi su visuma informacijos matė, kad praktiškai visuose su pranešimų apie galimus Pareiškėjo dukros teisių pažeidimus ir situacijos vertinimo dokumentuose senelių Z. ir I. J. adresas nurodomas <...>, Vilniuje, tačiau 2023-03-07 Vaiko situacijos vertinimo anketoje Nr. 1VSV-1326 nurodyta, kad mergaitė gyvena pas senelius, adresu <...>, Vilniuje. Remiantis SPIS pateikiamais duomenimis apie senelių deklaruotą gyvenamąją vietą, Z. ir I. J. deklaruota gyvenamoji vieta yra <...>, Vilniuje. Taip pat rengdama atsakymą susipažino su Skyriuje 2023-04-24 gautu Vilniaus miesto savivaldybės administracijos [toliau citatose ir tekste – Savivaldybė] raštu, reg. Nr. 1GD-8431, kuriame nurodyta, jog „Atkreipiame dėmesį, kad žemės sklypas adresu <...>, Vilniuje, buvo padalytas į keturis žemės sklypus. Šiems atidalytiems žemės sklypams buvo suteikti nauji adresai. Namų, kuris, nėra įregistruotas Nekilnojamojo turto registre, esančio buvusiam žemės sklype <...>, Vilniuje, adresas buvo įvardintas kaip <...>. Po žemės sklypo pertvarkymo projekto atidalytam žemės sklypui, kurio kadastro Nr. <...>(kuriame liko neregistruotas pastatas <...>), yra suteiktas adresas <...>, Vilniuje, o žemės sklypui, kurio kadastro Nr. <...>, suteiktas naujas adresas <...>, Vilniuje.“ Visus šiuos dokumentus turi ir Pareiškėjas, todėl turėjo numanyti, koks yra senelių, pas kuriuos gyvena

vaikas, adresas, atitinkamai Atsakyme tą aplinkybę ir įvardijo, tačiau, vyriausiosios specialistės nuomone, tai nedaro jos parengto Atsakymo Pareiškėjui dviprasmiško, nes pirmiausia, teikdamas eilę skundų įvairioms institucijoms Pareiškėjas ir pats įvardija, kad Namo pastatymo, įregistravimo ir / ar pastato adreso aplinkybės nėra aiškios, jas ir prašo aiškintis, be to, kaip nurodė Atsakyme „Jūs savo Skunde pats nurodote, kad Name esate ne kartą buvęs, todėl Skyrius daro išvadą, kad faktiškai Jums žinoma, jog Namas egzistuoja bei kaip ir kur jį rasti. Visuma nurodytų aplinkybių patvirtina, kad, priešingai nei nurodote savo Skunde, Jums yra žinoma kur, pas ką, kokiomis aplinkybėmis, gyvena Jūsų dukra, taip pat ir tai, kad ji gyvena pas senelius I. ir Z. J.“ Vyriausiosios specialistės nuomone, nagrinėjant Pareiškėjo kreipimusis, kuriuose jis akcentavo, jog „daugiau nei 3 mėnesius nežino kur, pas ką, kokių adresu, kokiomis aplinkybėmis, gyvena Jo dukra, ar ji gyvena pas I. ir Z. J., <...>, Vilniuje“, Skyriaus kompetencija yra ir buvo, ne nustatyti pastato adresą ir / ar išsiaiškinti kokias nors kitas su jo pastatymu susijusias aplinkybes, o įsitikinti, ar tėvas tinkamai, įstatymu nustatyta tvarka buvo informuotas apie Skyriaus priimtus sprendimus, apie vaiko apgyvendinimą ir kitus, susijusius sprendimus, veiksmus. Atsakyme, išnagrinėjus Pareiškėjo skundą, jam paaiškinta, kokie dokumentai, kokiomis aplinkybėmis jam pateikti ir jog iš jų jam aiškiai žinoma, jog Skyrius dukterį yra apgyvendinęs pas senelius, papildomai situacijos, susijusios su Namo adresu, nesiaiškino, nes nemanė, kad tai buvo reikšminga, nagrinėjant Pareiškėjo skundą Skyriaus kompetencijos ribose, be to, susipažinus su turimais duomenimis, Skyriaus vyriausiajai specialistei buvo žinoma, kad į klausimus dėl pastatui suteikto adreso Pareiškėjui yra atsakiusi Savivaldybė.“

6.2. „Skyriuje 2022-12-16 buvo gautas Vilniaus miesto socialinių paslaugų centro Pagalbos šeimai skyriaus socialinės darbuotojos A. M. pranešimas (reg. Nr. 1VTP-4968), kad gauta informacija iš paslaugų gavėjos J. V., jog šeimoje tarp jos ir dukros A. V. įvyko konfliktas, dėl kurio motina išvarė dukrą iš namų adresu <...>, Vilniuje. Nepilnametė apsigyveno pas senelius Z. J. ir I. J., gyvenančius adresu <...>, Vilniuje. Skyriaus vyriausieji specialistai, reaguodami į pranešimą dėl galimo vaiko teisių pažeidimo, atlikdami būtinus reagavimo veiksmus, nuvyko minėtu adresu, kuriame rado ten gyvenančius senelius ir nepilnametę, užpildė būtinus dokumentus, t. y. vaiko laikino apgyvendinimo aktą (reg. Nr. 1VLA-1454). Skyriaus vyriausioji specialistė E. K.-P. taip pat surašė tarnybinių pranešimą, pateikė informaciją dėl savo tiesioginio darbo su Pareiškėjo dukra bei jos rūpybos proceso vykdymo. Skyriaus vyriausioji specialistė nurodė, kad vadovaudamasi VTAPI 50 straipsnio 12 dalimi, kuri numato, jog Tarnybos kompetencija vaiko teisių apsaugos srityje yra organizuoti vaiko globą (rūpybą) bei koordinuoti jos peržiūrą, apsilankė I. J. gyvenamojoje vietoje, adresu <...>, Vilniuje. Vyriausioji specialistė nustatė, jog kartu nurodytu adresu gyvena I. J. sutuoktinis Z. J.. Prieš važiuojant „Google maps“ programėlėje minėta Skyriaus specialistė pažymėjo, kad įvedė adresą „<...>, Vilnius“, pamatė šviesų namą nuotraukoje. Kadangi jai vairuoti patogiau naudojantis „Waze“ programėle, joje įsivedus tą patį adresą, atvyko prie namo, kurį Skyriuje matė „Google maps“ programėlėje. Atvykusi adresu <...>, Vilniuje, pamatė namą iš „Google maps“ programėlės nuotraukos, kuriame gyvena ir nepilnametė A. V., ir jos seneliai. Pasak Skyriaus minėtos vyriausiosios specialistės, pagrindo jai važiuoti kitu adresu nebuvo. Skyriaus vyriausioji specialistė pažymėjo, kad Savivaldybė 2023-04-24 siuntė raštą (reg. Nr. 1GD-8431), kuriame išaiškinta, kaip buvo dalintas žemės sklypas ir suteikti jam nauji adresai. Pagrindo abejoti byloje nurodytu adresu <...>, Vilniuje vyriausioji specialistė neturėjo, todėl nuvyko adresu <...>, Vilnius, pakartotinai patikrinti vaiko buities ir gyvenimo sąlygų, kad įsitikintų, jog vaiko laikinoji rūpyba vyksta sklandžiai bei, kad nėra pažeidžiami vaiko teisėti ir geriausi interesai.

Pažymime, kad senelė I. J. 2023-04-27 yra pateikusi prašymą su priedais dėl paskyrimo vaiko globėju (rūpintoju) (reg. Nr. 1GD-8746), kuriame gyvenamosios vietos adresas yra nurodytas <...>, Vilniuje.“

6.3. „[...] kiekviena institucija gali atlikti tik įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas atitinkamos srities valstybės valdymo ar kitas funkcijas, įgyvendinti valstybės politiką konkrečioje srityje. Valstybės valdžios institucijos negali vykdyti funkcijų srityse, kurios priskirtos kitos institucijos kompetencijai, nagrinėti konkrečių situacijų ir daryti šių situacijų vertinamojo pobūdžio išvadų, vertinti kitų institucijų priimtų sprendimų teisėtumo. Gyvenamosios vietos (adreso) nustatymas, namo įregistravimo klausimai nepriskirti Skyriaus kompetencijai. Remiantis Savivaldybės raštu

([gavimo] reg. Nr. 1GD-8431) ir Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos [toliau citatose ir tekste – Inspekcija] raštu ([gavimo] reg. Nr. G-1527) pastatas nėra įregistruotas.“

6.4. „[...] remiantis Savivaldybės raštu (reg. Nr. 1GD-8431) ir Inspekcijos raštu (reg. Nr. G-1527) pastato adresas gali būti <...>, Vilnius“:

6.4.1. Savivaldybės 2023-04-24 rašte-atsakyme Pareiškėjui Nr. A51 -70611/23(3.3.13.4E-AD24) nurodyta:

„Savivaldybės Statybos reglamentavimo skyrius, patikrinęs turimą duomenų bazę nuo 1991 m. iki 1995 m. liepos 1 d. ir nuo 2002 m. liepos 1 d. iki 2023 m. balandžio 12 d. nustatė, kad išduoto statybą leidžiančio dokumento adresu <...> (dabar <...>, Vilnius) nėra.

Atkreipiame dėmesį, kad žemės sklypas adresu <...>, Vilniuje, nėra įregistruotas Nekilnojamojo turto registre [toliau citatose ir tekste – NTR], esančio buvusiam žemės sklype <...>, Vilniuje, adresas buvo įvardintas kaip <...>. Po žemės sklypo pertvarkymo projekto atidalytam žemės sklypui, kurio kadastro Nr.<...> (kuriam liko neregistruotas pastatas <...>), yra suteiktas adresas <...>, Vilnius, o žemės sklypui, kurio kadastro Nr. <...>, suteiktas naujas adresas <...>, Vilnius.“

6.4.2. Inspekcijos rašte – atsakyme Pareiškėjui (2023-04-17 Nr. 2D-6546) pažymėta:

„Patikrinus regionų geoinformacinės aplinkos paslaugos (www.regia.lt) ortofoto, 3D Vilnius (www.3dvilnius.lt), google maps (www.maps.google.lt) duomenis, nustatyta, kad žemės sklype adresu Vilnius, <...>, nėra fiksuojamų pastatų“ bei „Informuojame, kad patikrinus NTR duomenų bazės išrašą Nr. 44/2522420, nustatyta, kad sklype nėra registruota statinių; žemės sklypo kadastro duomenų nustatymo data – 2019-11-26.

Pakartotinai patikrinus duomenis <https://www.google.com/maps>; <https://regia.lt/map/regia2> sklype pažymėtų pastatų nerasta. Vertinant prie 2023-02-06 skundo pridėtas Google nuotraukas ir regia.lt žemėlapių duomenis, nustatyta, kad nuotraukose užfiksuotas pastatas, adresu <...>, Vilnius, 2014 metais rugpjūčio mėnesį.“

„Pažymėtina, kad pakartotinai patikrinus duomenis <https://www.geoportal.lt/oldmap/> nustatyta, kad žemės sklype <...>, Vilnius, pastatas yra fiksuojamas nuo 1995 m.“

„[...] dėl Pareiškėjo skunde Tarnybos sprendime galimai nekorektiškai nurodyto adreso bei galimai vaikui nesaugios aplinkos pagal kompetenciją turi pasisakyti Tarnyba ir Savivaldybė.“

7. Pareiškėjas šio skundo tyrimo metu ne kartą teikė papildomą aktualią šiam tyrimui informaciją:

7.1. 2023-05-18 skunde (kartu ir Tarnybai, Savivaldybei, teismui), be kita ko, nurodė: „2023-05-17 iš Savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus gavau 2023-05-16 Vilniaus miesto savivaldybės mero potvarkį „Dėl laikinosios rūpybos A. V. Nustatymo“. Jame nurodyta, kad likusiai be tėvų rūpybos A. V. nustatyta laikinoji rūpyba nuo 2023-04-07, rūpintoja – I. J., rūpybos vieta nustatyta rūpintojo gyvenamojoje vietoje.

2023-03-13 iš Tarnybos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus gavau raštą „Dėl teismo leidimo paimiti vaiką iš jo tėvų išdavimo“. Jame prašoma išduoti teismo leidimą paimiti nepilnametį vaiką A.V. iš jos tėvų J.V. ir M. V.

Noriu pareikšti, kad mane nustebino Savivaldybės priimtas sprendimas. Man ir mano žmonai jokia institucija nepranešė ar realiai Vilniaus miesto apylinkės teismas išdavė leidimą paimiti vaiką iš jos tėvų. Aš ne tik negalėjau su leidimu susipažinti bei esant reikalui negalėjau jį apskųsti. Be to manau, kad Savivaldybė priėmė neteisėtą sprendimą atbuline data, konstantuojant, kad rūpyba mano dukrai nustatoma nuo 2023-04-07, nors potvarkis surašytas 2023-05-16.

Tokiu būdu prašau įvertinti aplinkybes ir man pranešti ar buvo Vilniaus miesto apylinkės teisme išduotas leidimas paimiti vaiką A. V. iš jos tėvų, jeigu taip tai kada, kodėl man apie bylos nagrinėjimo laiką ir vietą nebuvo pranešta man kaip susiteresuotam asmeniui, o taip pat kodėl man nebuvo atsiųstas teismo sprendimas dėl leidimo išdavimo, kas turėjo mane apie tai informuoti ir dėl kokių priežasčių nebuvo tinkamai informuotas. Be to prašau pranešti ar nustatant laikinąją rūpybą A. V. buvo atsižvelgta į teismo leidimą ir kodėl rūpyba buvo nustatyta atbuline data t. y. buvo nustatyta nuo 2023-04-07. LR Seimo kontrolieriaus prašau pagal savo kompetenciją įvertinti nurodytas

aplinkybes (institucijų darbuotojų veiksmus) ir priimti sprendimą.“

7.2. 2023-06-02 prašyme, be kita ko, nurodė: „Kaip anksčiau minėjau, kad rūpintojos gyvenamasis Namas nėra užregistruotas VĮ Registrų centras, taip pat tenai esantys žemės sklypas nėra tinkamai apiformintas. 2023 m. balandžio mėnesį Žemėtvarkos tarnybos prie ŽŪM Vilniaus m. skyriaus darbuotojai tikrino ar pagrįstai I. ir Z. J. naudojami žemės sklypu ir kiek man žinoma buvo nustatyti pažeidimai.

Jūsų įstaiga atlieka patikrinimą. Prašau Jūsų gauti atitinkamą informacija iš VĮ Registrų centras bei iš Žemėtvarkos tarnybos prie ŽŪM Vilniaus skyriaus ar iš tikrųjų yra registruotas gyvenamasis namas bei tinkamai jie naudojami žemės sklypu, nes nurodytos institucijos manęs apie tai neinformavo.“

7.3. 2023-06-07 prašyme (adresuotas ir Tarnybai, Aplinkos ministerijai, Savivaldybei), be kita ko, nurodyta: „Iš Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2023-04-24 rašto Nr. A51-70611/23(3.3.13.4E-AD24) nurodyta, kad po žemės sklypo pertvarkymo projekto atodalytam žemės sklypui, kurio kadastro Nr. <...> (kuriame liko neregistruotas pastatas <...>) yra suteiktas adresas <...>, Vilnius.

Iš Savivaldybės Būsto administravimo skyriaus 2023-06-15 rašto matyti, kad skyrius patikrino adreso <...> Vilniuje duomenis NTR. NTR duomenimis šiuo adresu registruotas žemės sklypas ir pastatas-vasarinė virtuvė (pabalbinio ūkio paskirties), 1 aukštų, baigtumas 100 procentų. Pareiškėjo raštui pateiktoje fotonuotraukoje matoma, kad Namas yra 2-jų aukštų, todėl darytina išvada, kad tai ne tas pats pastatas kuris yra registruotas NTR. NTR duomenimis vasarinės virtuvės pastatas priklauso tretiesiems asmenims, nenurodytiems Paraiškėjo rašte 1 ir Pareiškėjo rašte2, todėl Skyrius neturi pagrindo tikrinti minėto pastato naudojimo pagal paskirtį.

Iš 2023-06-07 Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM Vilniaus priešgaisrinės gelbėjimo valdybos rašto seka, kad patikrinus Namą adresu <...> Vilniuje (savininko duomenis nepateikti atsakyme) jokių pažeidimų nenustatė. [...].

Kaip matyti iš pateikto atsakymo jokio namo adresu <...> (<...>) Vilniuje nėra, o Skyrius teigia, kad mano vaikas apgyvendintas name <...>, tačiau Būsto administravimo skyrius teigia, kad tokio namo nėra.

Iki šiol nėra man aiškiai atsakyta kur apgyvendinta mano nepilnametė dukra nei viena institucija tiksliai negali man atsakyti kur gyvena mano dukra nurodant namo adresą, pastato kadastrinį Nr., unikalų Nr. bei ar tenai ar kur yra registruota (deklaravusi gyv. vietą) rūpintoja I. J.

Kyla klausimas kas per pastatas yra pateiktas fotonuotraukose (2 aukštų, mūrinis, ant jo yra Nr. 67B), kaip suprantu jis yra neįregistruotas NTR. Tačiau niekas iš institucijų iki šiol negali patikrinti kas tai per pastatas mūrinis stovi, kam jis priklauso ir kodėl jis tenai stovi ar jis yra įregistruotas, išduotas jam leidimas statyboms ir pan. [...].

Prašau institucijų pagal kompetenciją išsamiai, visapusiškai atsižvelgti į mano prašyme nurodytus faktus ir imtis atitinkamų priemonių, kad būtų užtikrintos mano dukros teisės, o aš kaip tėvas žinočiau kur tiksliai ir ar teisėtai bei saugiai yra apgyvendinta teisiškai neegzistuojančiame name mano dukrą. [...].“

7.4. 2023-06-27 skunde, be kita ko, nurodyta: „Iš Skyriaus bei iš Savivaldybės gautų raštu seka, kad mano dukra yra apgyvendinta <...>, tačiau kartu šios institucijos bei Inspekcija rašo, kad Namas adresu <...> Vilnius neegzistuoja.“

„Be to, nelaimės atveju, kylus pavojui mano dukros ir jos rūpintojų sveikatai ar gyvybei tai niekas iš atitinkamų tarnybų (priešgaisrinė, dujų, greitosios medicinos pagalbos ir kt.) negalės atvykti, nes adresu: <...> Vilnius gyvenamojo namo nėra ir aplamai tokio adreso nėra.“

7.5. 2023-07-09 prašyme (adresuotas ir Tarnybai, Inspekcijai, Savivaldybei), be kita ko, nurodyta: „2023-07-05 iš Savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus gavau raštą dėl informacijos pateikimo. Jame nurodyta, kad Savivaldybės Būsto administravimo skyriaus Statinių naudojimo priežiūros poskyris tarnybiniu raštu informavo, kad vedėja ir poskyrio specialistas 2023-06-26 apie 13.30 val. vizualiai iš išorės, iš pagrindinio fasado pusės, apžiūrėjo namą <...>, ant gyvenamojo namo iškabintas Nr. <...>. Gyvenamojo namo fasado išvaizda atitinka Jūsų pareiškime [...] pridėtose nuotraukose matomą namą, todėl galimai šį gyvenamąjį namą savo pareiškimuose nurodėte kaip

dukros gyvenamąją vietą. Apžiūros metu gyvenamojo namo patalpos nebuvo apžiūrėtos, paskambinus durys nebuvo atidarytos, galimai nieko nebuvo namuose, nes žmonių nei gyvenamajame name nei jo teritorijoje nebuvo pastebėta. [...]. Apžiūros metu nepastebėta gyvenamojo namo konstrukcijų neleistinų deformacijų ar kitokių gyvenamojo namo konstrukcijų pažeidimų. Gyvenamasis namas ir aplinka prie gyvenamojo namo tvarkinga / prižiūrima. Nurodyta, kad gyvenamasis namas gali būti naudojamas gyvenamajai paskirčiai ir neužbaigus jo statybos teisė aktų nustatyta tvarka, neužregistravus jo 100 proc. baigtumą NTR. Po žemės sklypo projekto atidalytam žemės sklypui, kurio kadastro Nr. <...> (kuriame liko neįregistruotas pastatas <...> yra suteiktas adresas <...>, Vilnius. [...]. Skyrius teigia, kad dukra buvo apgyvendinta <...> Vilniuje pas rūpintoją I.J. Kyla klausimas, kodėl yra nurodytas adresas <...>, jeigu žemės sklypui adresas buvo pakeistas į <...>, taip pat ar buvo pakeistas šio namo adresas, ar šiame name yra įregistruota I. J. ar jos vyras [...], kam teisiškai šis pastatas priklauso. Manau, kad šis namas neturi jokio adreso, nes jam nėra išduotas leidimas statyboms, jis nėra įregistruotas NTR [...]. Iki šiol Vilniaus m. žemėtvarkos skyrius man nedavė atsakymo kam priklauso žemės sklypas ant kurio yra namas ir kt. Be to Savivaldybės Socialinių paslaugų skyrius objektyviai išsamiai neįvertino kam priklauso šis namas, ar jame (viduje) gyvena ir ar gali gyventi (ar kyla grėsmė dukros ir kt. sveikatai ir gyvybei) mano dukra ir kiti asmenys, nes patikrinimo metu Namas buvo uždarytas.

Taip pat manau, kad Inspekcija netinkamai įvertino visus klausimus susijusius su galimai esančiame <...>, Vilnius, namu, kuris pastatytas neteisėtai.

Prašau išvardintų institucijų įvertinti nurodytus prašyme klausimus, atlikti išsamų patikrinimą ir pateikti man atsakymus [...].“

7.6. 2023-07-19 skunde, be kita ko, nurodyta: „2023-07-17 iš Savivaldybės Socialinių paslaugų skyriaus gavau 2023-07-17 raštą Nr. A51-110506/23(3.3.26E-SOP) „Dėl informacijos pateikimo“ iš kurio seka, kad „Atsakydami į Jūsų prašymą, informuojame, kad [...] skyrius, bendradarbiaudamas su Būsto administravimo skyriaus Statinių naudojimo priežiūros poskyriu 2023-07-05 raštu Nr. A51-1141/23(3.3.2,26F-SOP) pateikė Jums atsakymą dėl Namo, esančio <...>, savo kompetencijos ribose. Dėl kitų nurodytų klausimų Jums turėtų atsakyti institucijos, kurioms prašymas taip pat adresuotas“.

„2023-07-10 mano prašymu buvo prašoma paaiškinti kaip ir koku būdu esant reikalui gali atvažiuoti greitosios pagalbos medicinos tarnyba bei k. tarnybos esant pavojui gyvybei ir sveikatai piliečiams, kurie gyvena pagal nurodytus dokumentuose adresu <...>, Vilnius, nors iš tikrųjų tokio adreso faktiškai nėra. Apie tai anksčiau informavo mane Savivaldybė bei Inspekcija.“

„Manau, kad duotu atveju skyriaus (-ų) pareigūnai netinkamai, neišsamiai atsake į mano klausimą, tiesiog vengė atsakyti, todėl prašau įvertinti pareigūnų veiksmus ir imtis atitinkamų priemonių.“

8. Iš NTR 2023-07-18 duomenų bazės išrašo bei kadastro žemėlapių duomenų nustatyta:

8.1 <...>, Vilnius – žemės sklype statinių nėra (nei faktiškai, nei įregistruotų), savininkas – trečiasis asmuo;

8.2. <...>, Vilnius – registruotas žemės sklypas su statiniais, pastatas – vasarinė virtuvė (žemėlapyje faktiškai yra du statiniai), savininkai – tretieji asmenys.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Įstatymai

9.1. *Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo* (toliau – VTAPI) 50 straipsnis – „1. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, įgyvendindama vaiko teisių apsaugos politiką savivaldybių teritorijose bei dalyvaudama formuojant valstybės politiką vaiko teisių apsaugos srityje, pati ar per struktūrinius padalinius: [...] 2) gina ir užtikrina vaiko teises ir atstovauja vaiko teisėms ir teisėtiems interesams savivaldybių teritorijose visą parą; [...] 17) bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybių institucijomis bei nevyriausybinėmis organizacijomis vaiko teisių apsaugos užtikrinimo klausimais; [...]. 2. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgalioti teritoriniai skyriai turi šias teises ir pareigas: [...] 2) neatlygintinai gauti būtinus valstybės ir savivaldybių

institucijų, įstaigų ir įmonių tvarkomus valstybės registrų (kadastrų) ir žinybinių registrų, klasifikatorių, informacinių sistemų ir duomenų rinkmenų duomenis savo funkcijoms vykdyti, nepaisant jų pateikimo formos ir būdo, jeigu to reikia vaiko teisėms ir teisėtiems interesams užtikrinti; atliekant vaiko situacijos vertinimą, šią informaciją gauti skubos tvarka per 2 darbo dienas; [...].“

9.2. *Viešojo administravimo įstatymo* (toliau – VA):

3 *straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]

4) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų [...] veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisiu ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...].“

12 *straipsnis* – „4. Viešojo administravimo subjektas motyvuotai gali prašyti kito viešojo administravimo subjekto pateikti dokumentus, informaciją ar nuomonę pagal kompetenciją, kurių reikia administraciniam sprendimui priimti, arba tarnybinės pagalbos. [...].“

9.3. *Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnis* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos)) savivaldybių funkcijos: [...] 27) adresų suteikimas žemės sklypams, kuriuose pagal jų naudojimo paskirtį (būdą) ar teritorijų planavimo dokumentus leidžiama pastatų statyba, pastatams, butams ir kitoms patalpoms, [...], suteiktų adresų ir pavadinimų keitimas ar panaikinimas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka; [...].“

10. Kiti teisės aktai

10.1. *Vaiko globos organizavimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-03-27 nutarimu Nr. 405 (2022-07-29 nutarimo Nr. 688 redakcija)* (toliau – Nuostatai), 67 *punktas* – „Tarnybos teritorinis skyrius, kurio iniciatyva vaikui nustatyta globa (rūpyba), sudaro ir tvarko vaiko globos (rūpybos) bylą, kurioje turi būti šie dokumentai (jei jie buvo gauti ir / ar priimti, parengti, atsižvelgiant į individualią vaiko situaciją): 67.1. vaiko situacijos vertinimo anketa (pagal socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytą formą); 67.2. vaiko laikinosios priežiūros organizavimo vaiko ir tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą gyvenamojoje vietoje / vaiką laikinai prižiūrinčių asmenų gyvenamojoje vietoje ar vaiko laikinosios priežiūros organizavimo socialines paslaugas teikiančioje socialinių paslaugų įstaigoje aktas (pagal socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytą formą); [...] 67.4. vaiko laikino apgyvendinimo aktas (pagal socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytą formą); [...].“

10.2. *Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019-12-30 įsakymu Nr. A1-803 (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-06-30 įsakymo Nr. A1-449 redakcija) patvirtinto Vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašo* (toliau – Aprašas):

4 *punktas* – „Tarnyba arba jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikę VTAPI 36 straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus, atlieka vaiko situacijos vertinimą, užpildydami Vaiko situacijos vertinimo anketos formą (Aprašo 1 priedas).“

13 *punktas* – „Tarnyba arba jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatę, kurioje saugioje aplinkoje gali laikinai apgyvendinti vaiką, joje laikinai apgyvendina vaiką ir užpildo Vaiko laikino apgyvendinimo akto formą (Aprašo 2 priedas), su kuriuo iš karto, kai tik jis užpildomas, pasirašytinai supažindinamas asmuo, pas kurį yra laikinai apgyvendinamas vaikas [...].“

41 *punktas* – „Tarnybos įgaliotas teritorinis skyrius, laikinai apgyvendindamas vaiką ir užtikrindamas vaiko teisę gauti visą reikiamą pagalbą, tinkamą priežiūrą ir saugią aplinką, atlieka Aprašo 13 punkte nurodytus veiksmus. [...].“

1 *priedas* – „[...] VAIKO SITUACIJOS VERTINIMO ANKETA [...] 3. Vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos adresas ir vaiko buvimo vietos vaiko situacijos vertinimo metu adresas (kita vaiko buvimo vieta, jeigu ji skiriasi nuo nuolatinės gyvenamosios vietos): [...].“

2 *priedas* – „[...] VAIKO LAIKINO APGYVENDINIMO AKTAS [...] Vaikas laikinai apgyvendinamas _____ (vaiko laikino apgyvendinimo vietos adresas, [...]) [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

11. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika – 2007-11-05 nutartis*

administracinėje byloje Nr. A⁵-990/2007 – „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Priešingu atveju viešojo administravimo paslaugų vartotojui gali kilti neaiškumų, kaip ir kokių būdu jis (paslaugų vartotojas) turi elgtis, siekdamas gauti kokybišką viešąją paslaugą.“

Tyrimo išvados

12. Apibendrinus Pareiškėjo skunde aprašytas ir šio tyrimo metu nagrinėtas aplinkybes (pažymos 2 ir 3 punktai) konstatuotina, kad Pareiškėjas skundžiasi Atsakymu, kuriame, jo nuomone, netinkamai nurodytas dukros apgyvendinimo pas senelius adresus.

13. Apibendrinus pažymos 9–11 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką, konstatuotina, kad vadovaudamasi VTAPI (pažymos 9.1 papunktis) Tarnyba, įgyvendindama vaiko teisių apsaugos politiką savivaldybių teritorijose bei dalyvaudama formuojant valstybės politiką vaiko teisių apsaugos srityje, pati ar per struktūrinius padalinius gina ir užtikrina vaiko teises ir atstovauja vaiko teisėms ir teisėtiems interesams savivaldybių teritorijose, bendradarbiauja su savivaldybių institucijomis vaiko teisių apsaugos užtikrinimo klausimais.

Vadovaujantis Tarnybos veiklą reglamentuojančiais teisės aktais (Nuostatais, Aprašu; pažymos 10.1 ir 10.2 papunkčiai), Tarnybos pareigūnai jų sudaromuose dokumentuose (pvz., Vaiko situacijos vertinimo anketoje, Vaiko laikino apgyvendinimo akte) turi nurodyti vaiko buvimo vietos vaiko situacijos vertinimo metu adresą, vaiko laikino apgyvendinimo vietos adresą.

Atsižvelgus į įstatymo viršenybės principą, teismų praktiką, šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 9.2 papunktis, 2–8 ir 10 punktai), nagrinėjamu atveju Tarnybos pareigūnai, veikdami pagal teisės aktų reikalavimus, yra atsakingi už vaiko laikinos gyvenamosios vietos adreso nurodymą Tarnybos dokumentuose, ši jų veikla turi būti aiški ir nedviprasmiška.

Šio tyrimo metu Tarnyba nurodo net tris Pareiškėjo dukros senelių gyvenamojo namo adresus (<...>; <...> ir <...>; pvz., pažymos 6.1 papunktis), Atsakyme Pareiškėjui pažymi, kad yra „neaiškumų dėl pastato adreso“ (pažymos 4.1 papunktis), tačiau šių neaiškumų nepašalina, konstatuodama, kad į Skyriaus kompetenciją nepatenka Namo adreso nustatymas (pažymos 6.1 papunktis).

Iš tiesų, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu, adresų suteikimas pastatams, suteiktų adresų ir pavadinimų keitimas Vilniuje yra Savivaldybės kompetencija (pažymos 9.3 papunktis).

Atsižvelgus į teisės aktuose nustatytą Tarnybos pareigą nurodyti laikinos vaiko gyvenamosios vietos adresą, Savivaldybės kompetenciją dėl adreso nustatymo, VTAPI ir VAĮ nuostatas dėl Tarnybos bendradarbiavimo su savivaldybėmis, Tarnybos teisę neatlygintinai gauti būtinus valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių tvarkomus valstybės registrų (kadastrų) ir žinybinių registrų, klasifikatorių, informacinių sistemų ir duomenų rinkmenų duomenis savo funkcijoms vykdyti (pažymos 9.1 ir 9.2 papunkčiai), konstatuotina, kad Tarnyba Atsakyme, kituose Tarnybos dokumentuose turėjo nurodyti teisingą Pareiškėjo dukros senelių gyvenamojo namo adresą, pvz., patikrinusi jį registruose arba, prireikus, kreipdamasi tarnybinės pagalbos į Savivaldybę (t. y. <...>).

14. Apibendrinus pirmiau nurodytas išvadas, konstatuotina, kad Tarnyba, pagal kompetenciją nurodydama netikslų Pareiškėjo dukros senelių gyvenamosios vietos adresą, netinkamai įgyvendino teisės aktų reikalavimus nurodyti vaiko gyvenamosios vietos adresą, todėl vadovaujantis SKĮ 22 straipsnio 1 dalimi Pareiškėjo skundas pripažintinas pagrįstu.

15. Kartu Seimo kontrolierė atkreipia Savivaldybės dėmesį į tai, kad, pagal šio tyrimo metu gautus duomenis, ant Pareiškėjo dukros senelių gyvenamojo namo yra iškabinta lentelė su adresu <...>, kai naujas adresas yra <...> (pažymos 7.3 ir 7.5 papunkčiai). Atsižvelgus į šias aplinkybes ir Savivaldybės kompetenciją dėl adresų keitimo, manytina, kad tikslinga siūlyti Savivaldybei imtis priemonių, kad ant Pareiškėjo dukros senelių gyvenamojo namo būtų nurodytas naujas adresas (kartu išsprendžiant Pareiškėjo nurodytą galimą problemą: „kaip ir kokių būdu esant reikalui gali atvažiuoti greitosios pagalbos medicinos tarnyba bei kt. tarnybos esant pavojui gyvybei ir sveikatai piliečiams, kurie gyvena [...] adresu <...>, Vilnius, nors iš tikrųjų tokio adreso faktiškai nėra“; pažymos 7.6

papunktis).

16. Be to, atsižvelgus į Pareiškėjo šio tyrimo metu pateiktą papildomą informaciją, prašymus, atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad Seimo kontrolieriai, vykdydami įstatymu suteiktus įgaliojimus, neatlieka ir iš esmės negali perimti viešojo administravimo subjekto funkcijų ir išspręsti klausimo, kurį pagal kompetenciją priklauso nagrinėti viešojo administravimo subjektui, todėl Pareiškėjo papildomai šio tyrimo metu nurodytos problemos pagal priskirtą kompetenciją pirmiausia turi būti sprendžiamos toje institucijoje, kurios kompetencijai teisės aktais yra priskirta spręsti keliamas problemas, pvz., Savivaldybėje dėl 2023-05-16 Vilniaus miesto savivaldybės mero potvarkio „Dėl laikinosios rūpybos A. V. nustatymo“ turinio (pažymos 7.1 papunktis; gavus atsakymą iš Savivaldybės, kodėl rūpyba galimai buvo nustatyta atgaline data, prireikus, šio potvarkio teisėtumas ginčytinas teisme; Vietos savivaldos įstatymo 70 straipsnio 3 dalis: „Savivaldybės institucijų ir valstybės tarnautojų aktai ar veiksmai, pažeidžiantys gyventojų [...] teises, gali būti skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka“), Žemėtvarkos tarnybos Vilniaus skyriuje (pažymos 7.2 papunktis).

Taip pat pažymėtina, kad Pareiškėjo dukros senelių gyvenamojo namo statybos, naudojimosi žemės sklypu teisėtumo klausimai tiesiogiai (pažymos 7.2, 7.3, 7.5 papunkčiai) negali pažeisti Pareiškėjo teisių, todėl atsižvelgus į tai ir vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 1 dalimi („Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje“), pirmiau nurodytų klausimų Seimo kontrolierė šio tyrimo metu nenagrinėja.

Pastebėtina, kad vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 4 dalimi, Seimo kontrolieriai netikrina teismų priimtų sprendimų, nutarčių pagrįstumo ir teisėtumo, todėl Seimo kontrolierė šio tyrimo metu netiria aplinkybių, nurodytų pažymos 7.1 papunktyje dėl teismo veiklos.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

17. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus m. vaiko teisių apsaugos skyriaus pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

18. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17, 21 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė rekomenduoja:

18.1. ***Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus m. vaiko teisių apsaugos skyriaus vadovui*** – imtis priemonių, kad ateityje skyriaus dokumentuose, susijusiuose su Pareiškėjo dukros apgyvendinimu pas senelius, būtų nurodomas naujas jų gyvenamojo namo adresas;

18.2. ***Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriui:***

18.2.1. imtis priemonių, kad ant Pareiškėjo dukros senelių gyvenamojo namo būtų nurodytas naujas adresas (vietoj <...> naujas adresas – <...>);

18.2.2. pateikti Pareiškėjui paaiškinimus raštu dėl 2023-05-16 Vilniaus miesto savivaldybės mero potvarkio „Dėl laikinosios rūpybos A. V. nustatymo“ turinio, t. y., kodėl rūpyba nustatyta galimai atgaline data (Seimo kontrolierei pateikti rašto Pareiškėjui kopiją);

18.3. ***Nacionalinės žemėtvarkos tarnybos Vilniaus miesto žemėtvarkos skyriaus vadovui*** –

įstatymų nustatyta tvarka pateikti Pareiškėjui jo prašomą informaciją, atsižvelgus į pažymos 7.2 ir 7.5 papunkčiuose Pareiškėjo nurodytas aplinkybes dėl to, kokios informacijos skyrius jam galimai nepateikė (Seimo kontrolierei pateikti rašto Pareiškėjui kopiją).

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašom pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo rekomendacijos gavimo dienos.

Seimo kontrolierę Eriką Leonaitę
pavadojanti Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė